

LITERATURA

- Demidziuk K.
1999 *Archiwalia archeologiczne z terenu Wrocławia do 1945 roku*, Wrocław.
- Kruk J.
1980 *Gospodarka w Polsce południowo-wschodniej w V-III tysiącleciu p.n.e.*, Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk.
1981 *Uwagi o rolnictwie neolitycznym w dorzeczu górnej Wisły*, „Acta Archaeologica Carpathica”, t. 21, s. 213-225.
- Kulczycka-Leciejewiczowa A.
1993 *Osadnictwo neolityczne w Polsce południowo-zachodniej. Próba zarysu organizacji przestrzennej*, Wrocław.
1997 *Strachów. Osiedla neolitycznych rolników na Śląsku*, Wrocław.
2000 *Seasonal Camps of the Funnel Beaker Culture People in South-Western Poland*, „Sborník Prací Filozofické Fakulty Brněnské Univerzity”, t. 48 (M 4), s. 179-185.
- Matuszkiewicz W.
1967 *Potencjalna roślinność naturalna Niziny Śląskiej (część środkowa)*, „Materiały Zakładu Fitosocjologii Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego”, t. 17, Wrocław.
- Noworyta E.
1986 *Osada grupy jordanowskiej z Tyńca Małego, gm. Kobierzyce*, „Silesia Antiqua”, t. 28, s. 7-72.
- Nowothnig W.
1938 *Das erste Brandgrab der Jordansmühler Gruppe in Schlesien*, „Altschlesische Blätter”, t. 13, s. 7-9.
- Romanow J., Wachowski K., Miskiewicz B.
1973 *Tomice, pow. Dzierżoniów – wielokulturowe stanowisko archeologiczne*, Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk.
- Seeger H.
1924 *Auf den Spuren alter Siedlungen. 4. Breslau, Gräbschener Friedhof*, „Altschlesien”, t. 1, s. 74-75.
- Wojciechowski W.
1970 *Zagadnienie chronologii relatywnej kultur młodszej epoki kamienia na Dolnym Śląsku na tle środkowoeuropejskiej systematyki neolitu*, Wrocław.
1973 *Osada ludności kultury pucharów lejkowatych w Janówku, pow. Dzierżoniów*, Wrocław.

ANNA KULCZYCKA-LECIEJEWICZOWA

NEOLITHISCHE BENUTZER DER FUNDSTELLE

Zusammenfassung

Früheste Spuren der dauerhafteren Benutzung der Fundstelle in Wrocław-Partynice stammen aus dem mittleren Neolithikum. Dies belegen die dort gefundenen Gefäße der schlesisch-Jordansmühler Gruppe der Lengyel-Polgar-Kultur sowie Überreste einer Lagerstätte der Hirten der Trichterbecherkultur. Ein wenig jünger als sie sind Zeugnisse eines Aufenthalts der spätneolithischen Schnurkeramik. Die sich an dieser Stelle intensiv entwickelnde spätere Besiedlung verursachte jedoch, daß die ältesten Zeugnisse der dort weilenden Bevölkerung weitgehend zerstört wurden.

Das gefundene Gefäß der schlesisch-Jordansmühler Gruppe kann eine Spur von auf der Fundstelle verbleibenden Vertretern dieser Bevölkerung sein oder ein Zeugnis deren Kontakte mit den zeitgenössisch in dieser Region lebenden Gemeinschaften der Trichterbecherkultur, denen sie ihre Gefäße manchmal vermittelt hat.

Die Überreste des Lagerns der Hirten der Trichter-

becherkultur bildeten auf dem untersuchten Areal drei, wie es scheint, zeitlich nahe, doch nicht gleichzeitige Anhäufungen, von denen jede einen Raum von 30-50 x 25 m einnahm. Sie bestanden aus 5-7 Gruben von wirtschaftlichem Charakter, in denen Keramik und wenige Steingeräte gefunden wurden. Es blieben dagegen keine Wohnräume erhalten. In zwei Gruben gab es steinerne Feuerstellen, in vier anderen in die Erde eingegrabene große Vorratsgefäße (Volumen von 15-25 l), drei davon waren Spuren von eingeschlagenen Pfosten, die übrigen erfüllten schwer wiederherstellbare Funktionen. Die gefundene Keramik – Bruchstücke von rund 650 Gefäßen und zwei Spinnwirteln – wies im Prinzip das gleiche Gepräge auf, wie die sonst aus anderen Siedlungen dieser Zeit bekannt. Unterschiedlich war jedoch ihr Forminventar, übrigens sehr arm. Die meisten davon konnten nur direkt zum Essen und Trinken oder zur Aufbewahrung von Speisen dienen, sie

eigneten sich nicht, um sie auf Feuer zu stellen. Die Gefäße, wie sonst auch die gefundenen Steinerzeugnisse, wurden wahrscheinlich von beständigen Siedlungen, von denen auch die zeitweise weidenden Hirten stammten, mitgebracht. Sie bildeten wohl nicht große Gruppen von einigen Menschen; die in den Lagerstätten gefundenen Spinnwirtel belegen, daß unter ihnen auch Frauen weilten.

Als Hirten gelangten wohl auch auf diese Fundstelle die Vertreter der Bevölkerung der Schnurkeramik, die einige Gefäßbruchstücke und eine steinerne Axt hinterließen.

Durch die Freilegung des großen Fundstellenareals in Wrocław-Partynice konnte man feststellen, wie in Wirklichkeit kleine Hirtenlager ausgesehen und funktioniert hatten, die in der Besiedlungs- und Wirtschaftslandschaft dieser Region im mittleren und späten Neolithikum eine wesentliche Rolle gespielt hatten.

Tabela 1. Technologia naczyń. Zestawienie ilościowe: A = domieszka gliny: 1 - brak, 2 - piasek lub tłuczeń kamienny, 3 - tłuczeń ceramiczny; B = opracowanie powierzchni: 1 - gładka, 2 - chropowata, 3 - obrzucana; C = barwa powierzchni: 1 - szara, 2 - zewn. brunatna, 3 - wewn. brunatna; D = przetom: 1 - szary, 2 - pasmowy, 3 - brunatny (przepalony); E = grubość ścianek: 1 - 0,5-1,0 cm, 2 - >1 cm; F = wypal: 1 - dobry, 2 - słaby.

Ar	Jama	N	A			B			C			D			E		F	
			1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	1	2
22	-	1	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1
23	1(101)	45	43	2	-	40	5	-	8	23	14	8	33	4	45	-	25	20
23	-	5	3	2	-	3	2	-	2	2	1	2	2	1	4	1	5	-
24	2(36)	2	-	2	-	1	1	-	-	2	-	-	2	-	2	-	2	-
30	-	3	3	-	-	3	-	-	1	2	-	1	2	-	3	-	3	-
31	3(526)	4	3	1	-	4	-	-	2	-	2	2	-	2	4	-	4	-
32	-	3	-	-	3	2	1	-	-	-	3	-	3	-	3	-	3	-
33	4(111)	30	30	-	-	29	1	-	10	10	10	10	20	-	30	-	27	3
34	5(17)	9	9	-	-	8	1	-	2	3	4	2	6	1	9	-	8	1
34	-	1	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	1	-
35	-	11	3	2	6	11	-	-	2	7	2	2	7	2	11	-	8	3
38	-	9	2	2	5	6	3	-	5	4	-	5	4	-	9	-	4	5
39	-	1	-	-	1	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	1
40	-	10	6	4	-	7	3	-	4	4	2	4	4	2	10	-	7	3
41	-	7	7	-	-	6	1	-	-	3	4	-	6	1	7	-	5	2
42	-	2	1	-	1	2	-	-	-	1	1	-	2	-	2	-	-	2
43	-	5	3	2	-	5	-	-	1	3	1	1	4	-	5	-	2	3
44	-	3	-	3	-	-	3	-	1	2	-	1	2	-	3	-	-	3
48	-	6	4	2	-	6	-	-	3	2	1	3	3	-	6	-	6	-
49	6(530)	1	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	1	-
49	-	12	7	2	3	6	6	-	2	8	2	2	9	1	12	-	7	5
50	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	1
51	-	6	2	4	-	2	4	-	2	4	-	2	2	2	6	-	2	4
52	-	3	-	1	2	3	-	-	-	2	1	-	3	-	3	-	2	1
55	-	2	1	-	1	1	1	-	-	1	1	-	2	-	2	-	1	1
56	-	2	-	-	2	-	2	-	-	1	1	-	2	-	2	-	1	1
57	7(555)	5	5	-	-	5	-	-	3	1	1	3	1	1	5	-	5	-
57	8(564)	1	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	1	-
57	-	8	4	-	4	8	-	-	2	4	2	2	5	1	8	-	6	2
58	-	44	27	6	11	33	9	2	14	19	11	13	28	3	41	3	36	8
59	-	12	7	3	2	9	3	-	2	5	5	2	9	1	12	-	9	3
60	9(334)	20	7	6	7	16	3	1	9	8	3	9	11	-	20	-	10	10
60	-	1	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	1	-
65	-	3	3	-	-	3	-	-	1	1	1	1	2	-	3	-	3	-
67	-	5	5	-	-	2	3	-	-	3	2	-	3	2	5	-	5	-
68	-	20	18	2	-	17	2	1	5	8	7	5	13	2	20	-	18	2
69	-	12	12	-	-	11	1	-	4	7	1	4	7	1	12	-	10	2
75	10(401)	15	15	-	-	13	-	2	3	8	4	3	12	-	15	-	15	-
75	-	1	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1	1	-
80	-	80	70	-	10	65	15	-	35	27	18	35	40	5	75	5	60	20
82	-	6	6	-	-	6	-	-	2	4	-	2	4	-	6	-	6	-
87	-	8	6	2	-	6	2	-	7	1	-	7	1	-	7	1	8	-
89	11(161)	10	10	-	-	7	3	-	4	3	3	4	6	-	3	7	3	7
141	-	6	5	-	1	4	2	-	1	5	-	1	5	-	6	-	6	-
151	12(459)	1	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	1	-
164	-	5	5	-	-	5	-	-	-	4	1	-	5	-	5	-	5	-
165	13(451)	2	1	1	-	2	-	-	1	1	-	1	1	-	2	-	2	-
165	14(452)	27	22	5	-	27	-	-	7	11	9	7	18	2	27	-	22	5
165	-	1	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	1	-
167	15(389)	5	3	2	-	5	-	-	3	-	2	3	-	2	3	2	5	-
168	-	15	11	4	-	10	5	-	9	1	5	4	6	5	15	-	10	5
169	-	3	3	-	-	3	-	-	1	2	-	1	2	-	3	-	2	1
170	-	9	3	-	6	7	2	-	-	8	1	-	8	1	9	-	9	-
172	-	42	33	3	6	30	12	-	20	14	8	20	22	-	42	-	28	14
174	-	22	5	3	14	16	6	-	11	5	6	11	9	2	22	-	12	10
177	-	1	-	-	1	-	1	-	-	1	-	-	1	-	1	-	-	1
178	-	2	-	-	2	1	1	-	1	-	1	1	1	-	2	-	2	-
179	-	28	17	3	8	22	6	-	10	12	6	10	15	3	28	-	18	10
180	-	1	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	1	-
182	-	1	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	1	-
183	16(739)	2	2	-	-	2	-	-	-	2	-	-	2	-	2	-	2	-
183	-	10	9	1	-	10	-	-	1	6	3	1	7	2	9	1	8	2
184	-	3	3	-	-	3	-	-	-	2	1	-	2	1	2	1	3	-
188	-	1	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	1	-
189	17(738)	3	-	3	-	3	-	-	-	3	-	-	3	-	3	-	3	-
190	-	10	7	3	-	8	2	-	2	4	4	2	7	1	10	-	8	2
193	-	12	10	1	1	6	3	3	1	8	3	1	10	1	10	2	7	5
Łącznie		647	469	79	99	521	117	9	207	276	164	201	391	55	622	25	478	169

NEOLITYCZNI UŻYTKOWNICY STANOWISKA

Tabela 2. Typologia naczyń. Zestawienie ilościowe

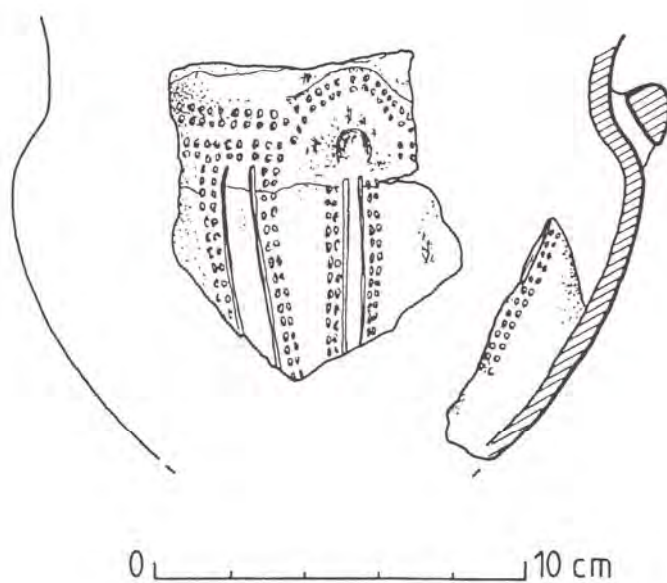
A = puchary lejcowate; B = misy; 1 - lejcowate, 2 - stożkowate; C = czary; D = flaszki z kryzą; E = garnki; F = brzegi: 1 - wychylone, 2 - proste, 3 - nachylone; G = guzy; H = ucha: 1 - kolankowate, 2 - taśmowate; I = dna: 1 - wyodrębnione, 2 - niewyodrębnione; J = brzuśce.

Ar	Obiekt	N	A	B		C	D	E	F			G	H		I		J
				1	2				1	2	3		1	2	1	2	
22	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
23	1(101)	45	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	42
23	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
24	2(36)	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
30	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
31	3(526)	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
32	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
33	4(111)	30	1	-	-	2	-	-	-	-	2	-	1	1	-	4	19
34	5(17)	9	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2	-	-	2	2
34	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
35	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11
38	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9
39	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
40	-	10	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	8
41	-	7	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	5
42	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
43	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
44	-	3	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2
48	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
49	6(530)	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
49	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12
50	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
51	-	6	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	5
52	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
55	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
56	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
57	7(555)	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
57	8(564)	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
57	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8
58	-	44	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	1	40
59	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12
60	9(334)	20	2	1	-	-	-	2	8	-	-	-	-	-	-	2	5
60	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
65	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
67	-	5	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
68	-	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	18
69	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	11
75	10(401)	15	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	1	10
75	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
80	-	80	-	-	1	-	-	-	3	-	-	-	-	1	2	3	70
82	-	6	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	4
87	-	8	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
89	11(161)	10	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	5	3
141	-	6	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	4
151	12(459)	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
164	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4
165	13(451)	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
165	14(452)	27	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	25
165	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
167	15(389)	5	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	3
168	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	14
169	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
170	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9
172	-	42	-	1	1	-	-	-	3	-	-	-	2	-	-	-	35
174	-	22	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	20
177	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
178	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
179	-	28	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2	24
180	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
182	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
183	16(739)	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
183	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10
184	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
188	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
189	17(738)	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
190	-	10	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	-	7
193	-	12	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	11
Łącznie		647	8	3	6	2	2	5	36	5	2	1	8	2	3	27	537

Ryc. 1. Ślady osadnictwa neolitycznego na stanowisku 6 we Wrocławiu - Partynicach.

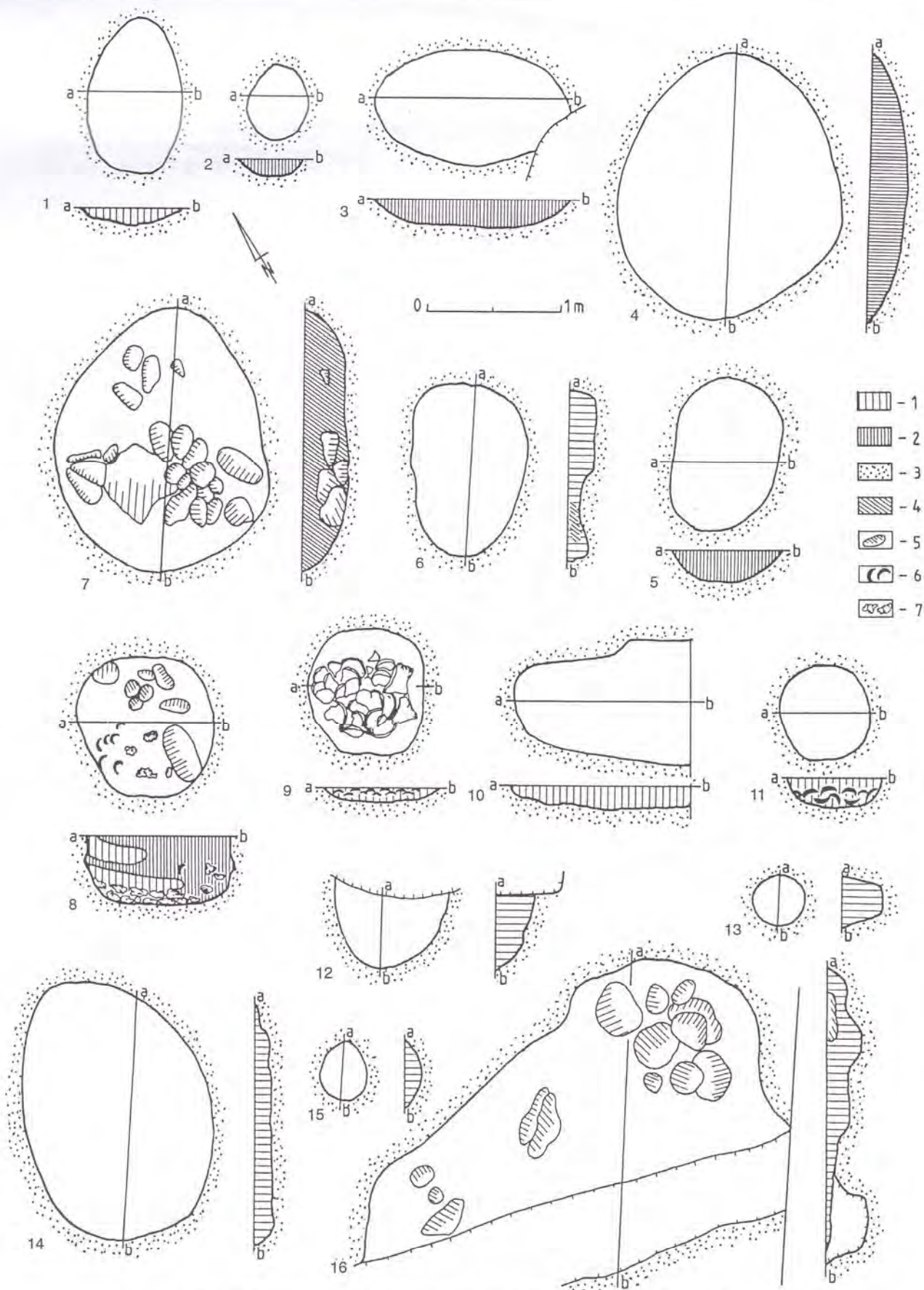
- 1 – obiekty kultury pucharów lejkowatych;
 2 – fragmenty naczyń kultury lendzielsko-półgarskiej;
 3 – 1-5 fragmentów naczyń kultury pucharów lejkowatych znalezionych poza obiektami;
 4 – fragmenty naczyń kultury ceramiki sznurowej

Ryc. 2. Fragmenty naczynia kultury lendzielsko-polgarskiej,
grupy jordanowskośląskiej ar 16.

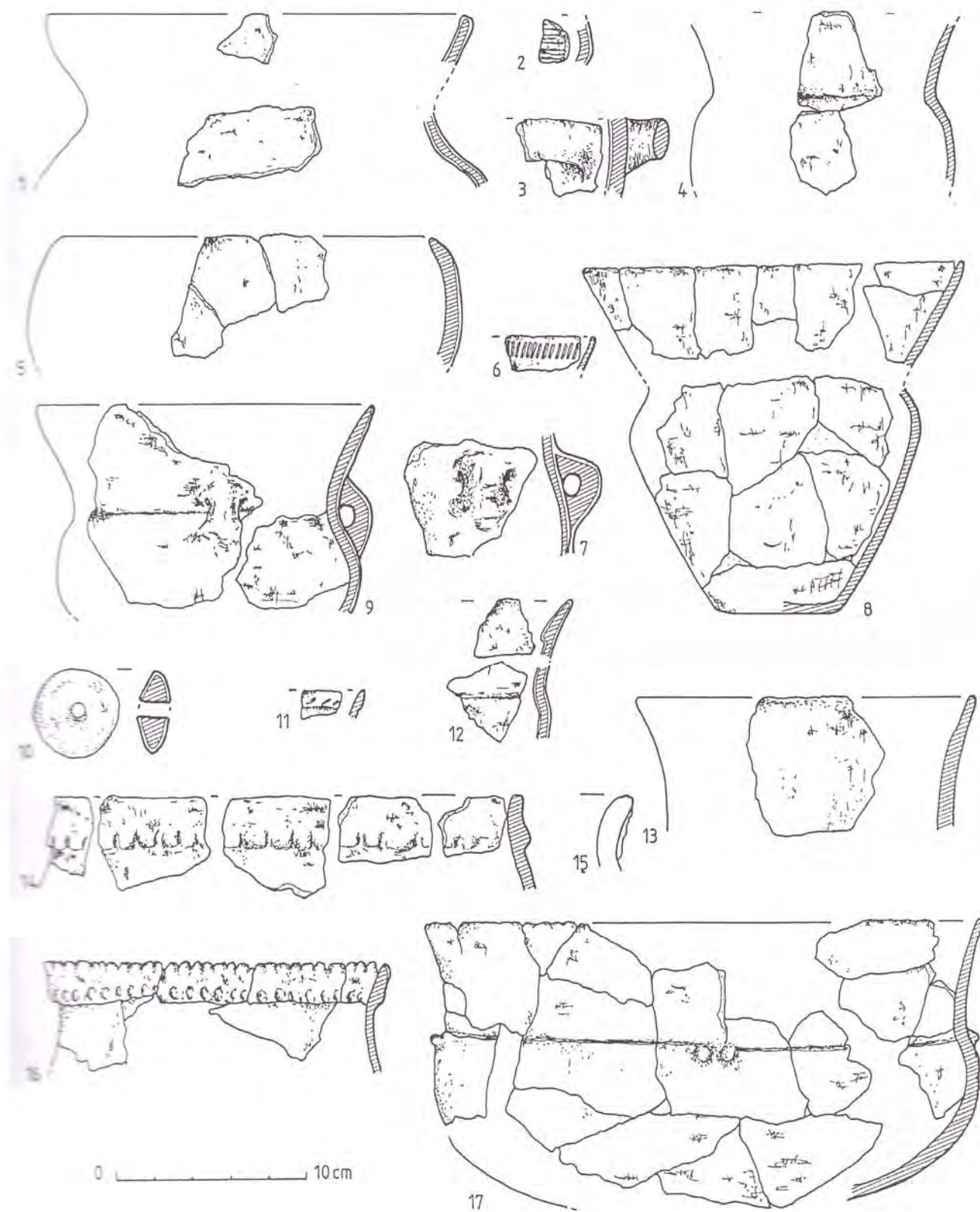
Na profilach naczyń neolitycznych zaznaczono barwę ich powierzchni:
szrafura – szara/czarna
brak szrafury – żółta/brunatna.

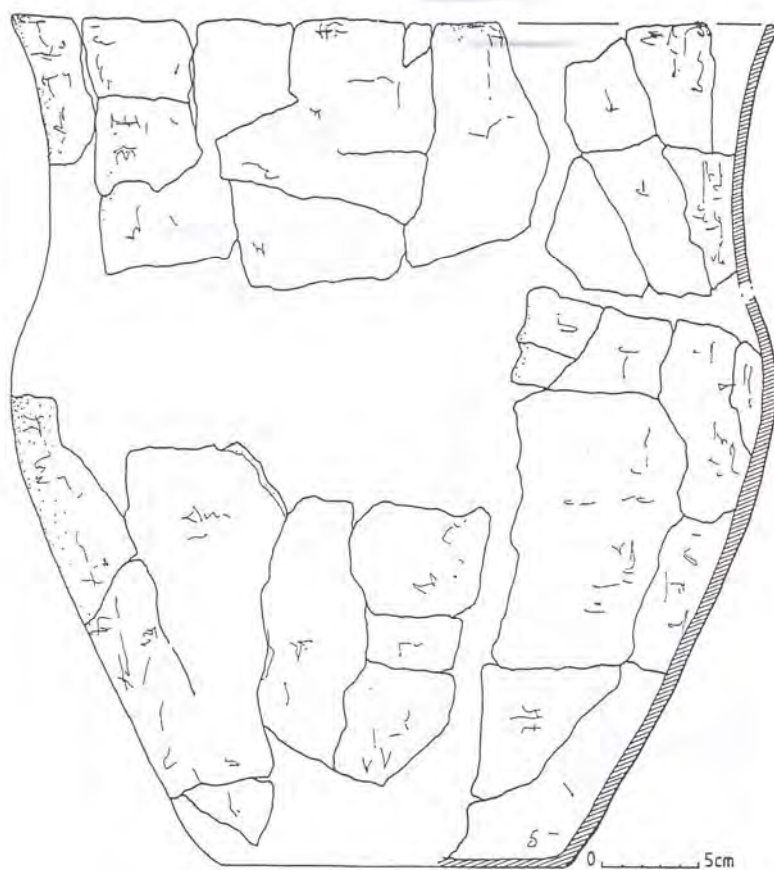
Ryc. 3. Rzuty poziome i pionowe obiektów kultury pucharów lejkowatych

1 - ob. 1; 2 - ob. 2; 3 - ob. 3; 4 - ob. 4; 5 - ob. 5; 6 - ob. 7; 7 - ob. 8; 8 - ob. 9; 9 - ob. 10; 10 - ob. 11; 11 - ob. 12; 12 - ob. 13; 13 - ob. 15; 14 - ob. 16; 15 - ob. 17; 16 - ob. 14.

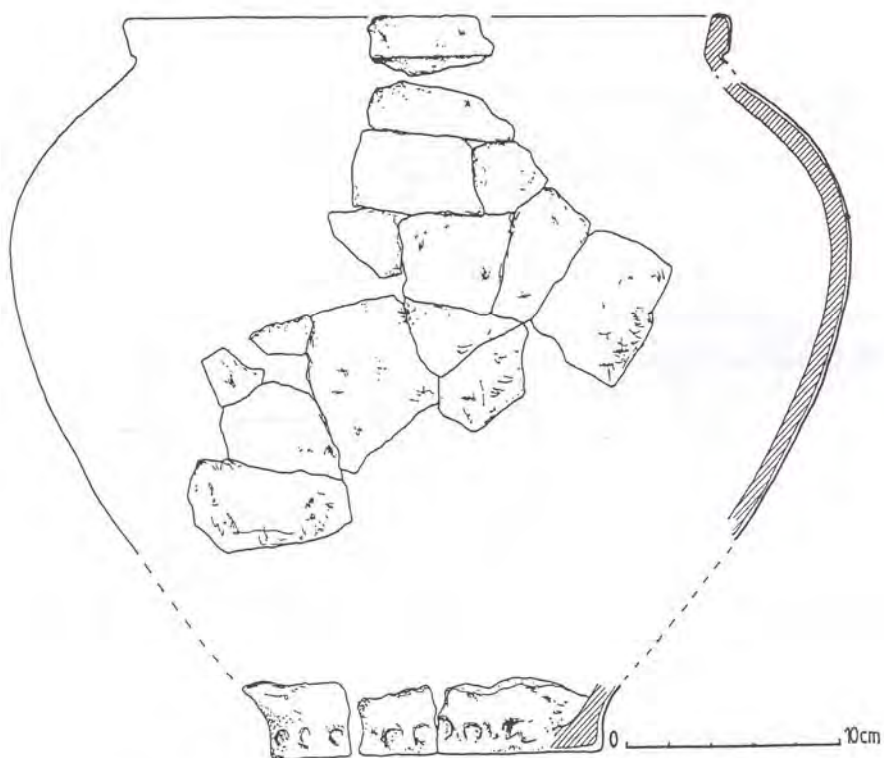
Legenda: 1 - próchnica jasnoszara; 2 - ciemnoszara; 3 - caleb; 4 - spalenizna; 5 - kamień; 6 - ceramika; 7 - polepa

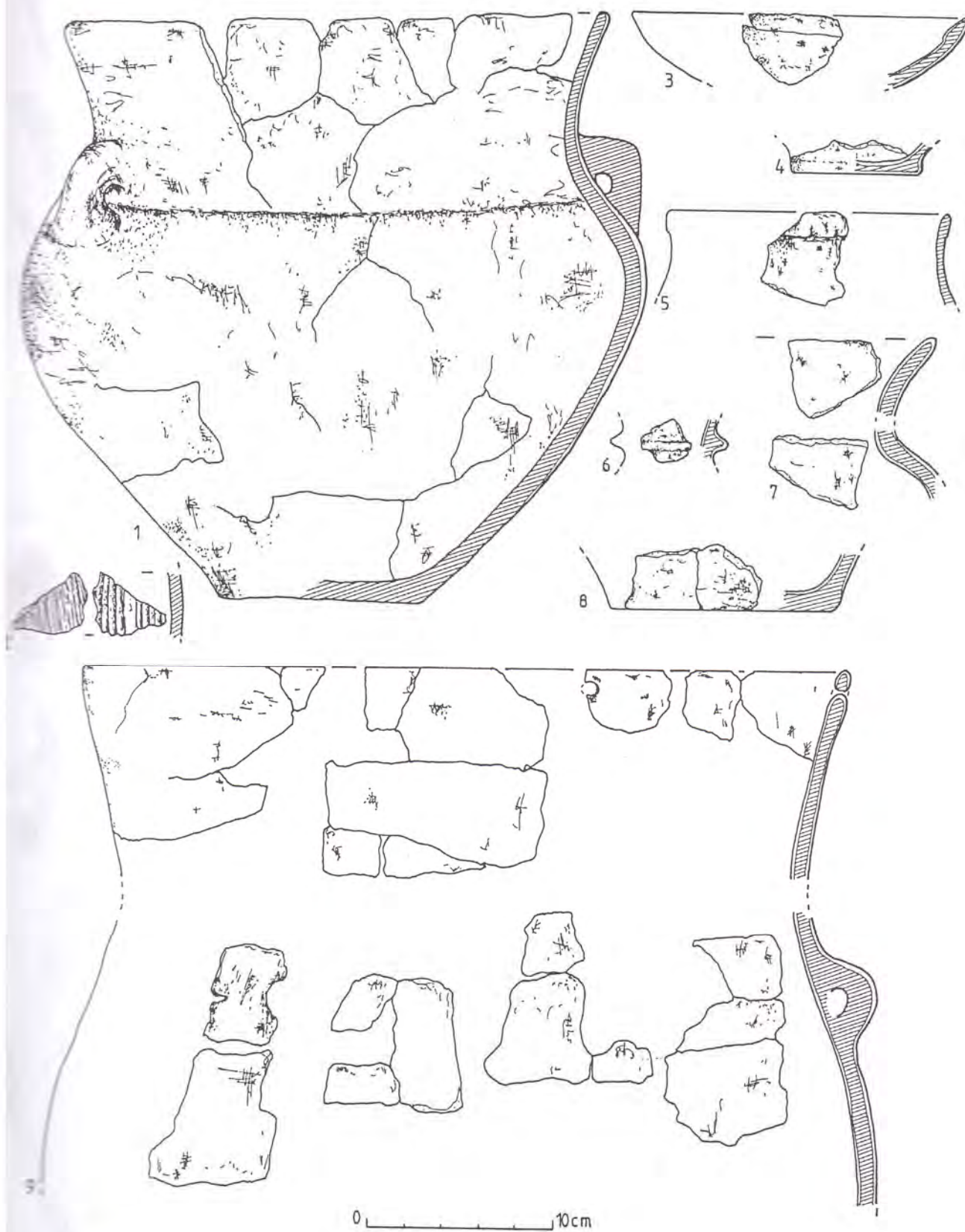
Ryc. 4. Ceramika kultury pucharów lejkowatych
1-2 - ob. 1; 3-5 - ob. 4; 6-8 - ob. 5; 9-17 - ob. 9.

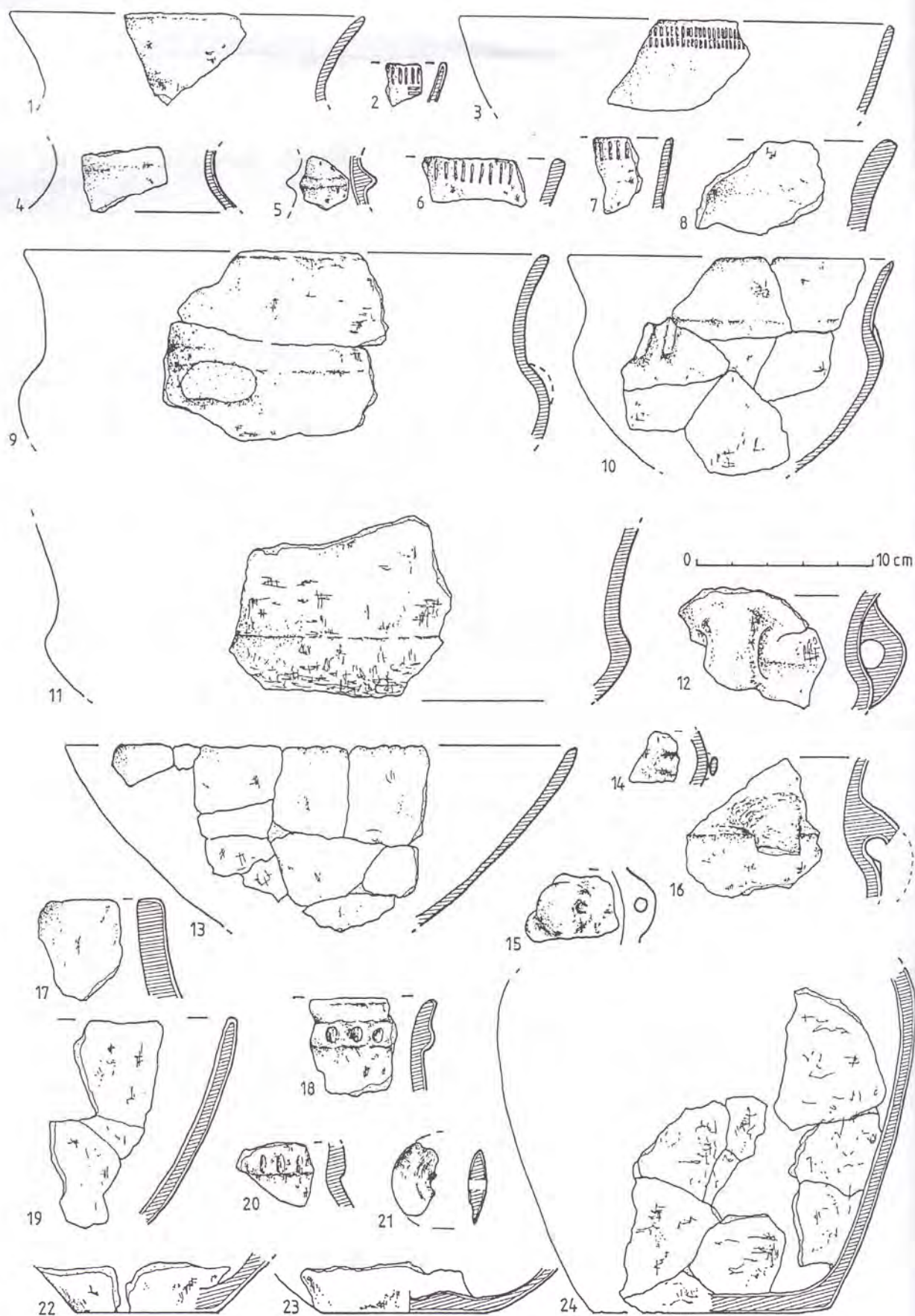
Ryc. 5. Naczynie kultury pucharów lejkowatych ob. 6.

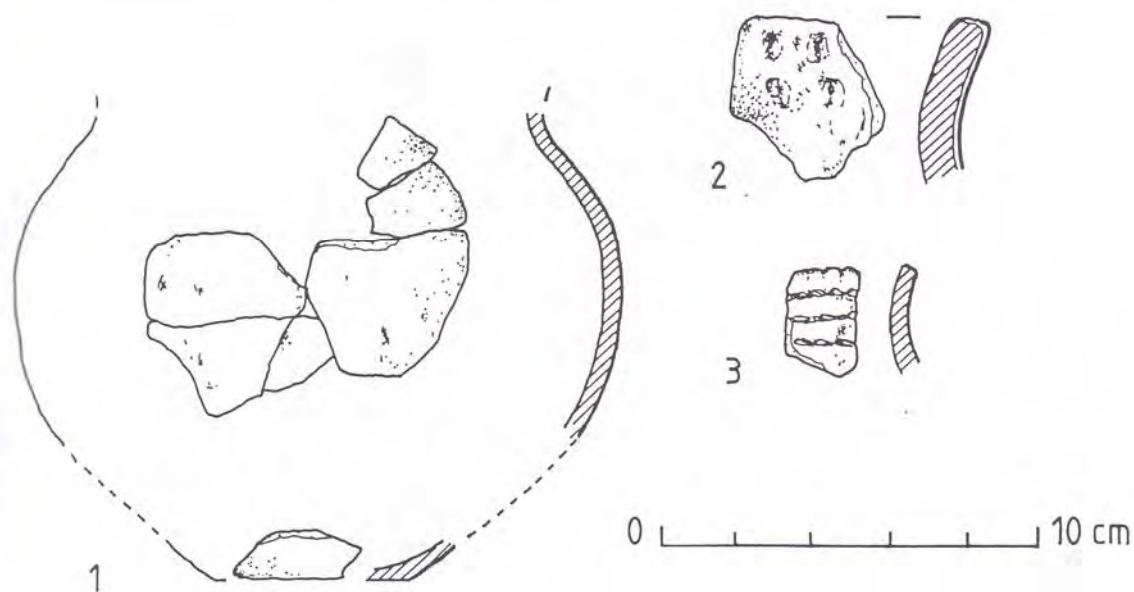
Ryc. 6. Naczynie kultury pucharów lejkowatych ar 60, obok ob. 9.

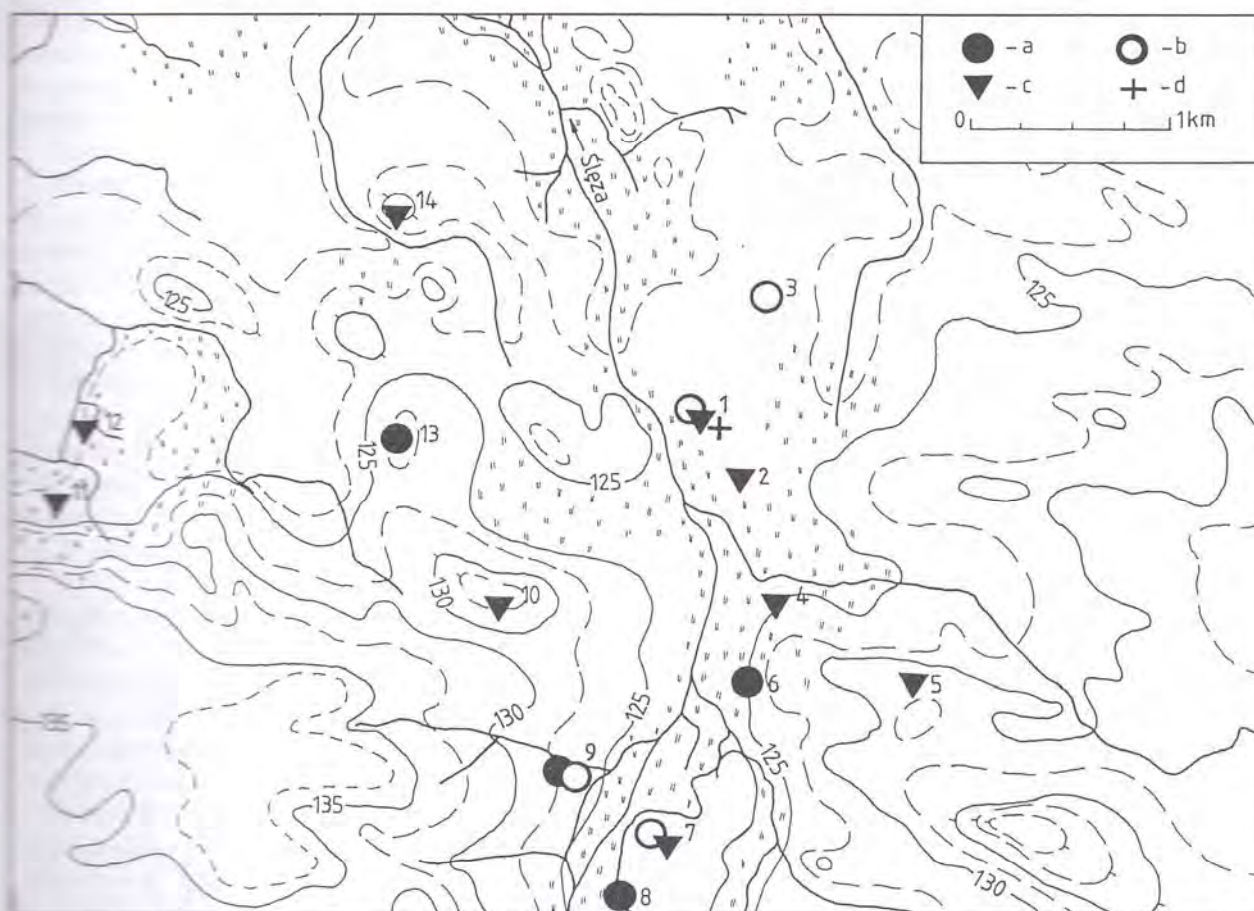
Ryc. 7. Ceramika kultury pucharów lejkowatych
1,2 - ob. 10; 3,4 - ob. 11; 5,6 - ob. 14; 7-8 - ob. 15; 9 - ob. 12.

Ryc. 8. Ceramika kultury pucharów lejkowatych
 1, 13, 14, 20, 24 - ar 80; 2 - ar 41; 3, 7, 9, 12, 16, 19 - ar 172; 4 - ar 23; 5 - ar 66;
 6, 11, 17, 22 - ar 58; 8 - ar 75; 10 - ar 87; 15 - ar 68; 18 - ar 179; 21 - ar 193; 23 - ar 32.

Ryc. 9. Fragmenty naczyń kultury ceramiki sznurowej
1 - ar 172; 2 - ar 40; 3 - ar 51.

Ryc. 10. Osadnictwo neolityczne okolic stanowiska 6 we Wrocławiu-Partynicach
a - kultura ceramiki wstęgowej rytej; b - lendzielsko-polgarska, grupa jordanowskośląska; c - pucharów lejkowatych;
d - ceramiki sznurowej 1 - Wrocław-Partynice, st. 6; 2-4 - Wrocław-Partynice; 5-6 - Wysoka; 7-9 - Słęża;
10 - Bielany Wrocławskie; 11, 12 - Zabrodzie; 13 - Wrocław-Klecina; 14 - Wrocław-Oporów.

Ryc. 11. Próba rekonstrukcji obozowiska ludności kultury pucharów lejkowatych na stanowisku 6 we Wrocławiu-Partynicach.